

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtrek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

Učiteljski politični klubi

Načelno stališče do političnih strank in ostalih organizacij

Politika udruženja.

Politika udruženja mora težiti za ustvarjanjem zadovoljstva in duševnega miru učiteljskega in zavesti pravičnosti v stanovskem in javnem življenju. Dvigati mora zdrav optimizem in pobijati malodušnost.

V šoli in med narodom mora učiteljsko utrditi vero v državo, njeno moč in njene sposobnosti, da more nuditi s svojim prirodnim bogastvom narodu vse blagostanje.

Zato mora učiteljski stan obvarovati svojo neodvisnost na vse strani, da bo lahko paraliziral vse kvarne vplive dnevnih politik na šolstvo in prosveto ter mogel braniti in zastopati interese stanu in šole napram vsakemu režimu.

V pogledu političnih in državljskih pravic pušča udruženje članstvu svobodo opredeljevanja in dela izven organizacije. Toda tudi to delo mora biti v skladu s skupnimi interesi stanu.

Udruženje bo odločno branilo skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu in štiti državljanske pravice učiteljskega.

(Deklaracija JUU iz l. 1935.)

jen. Za zrelega člana stanu ima taka enotna stanovska organizacija vedno velik pomen, četudi morda trenutno od nje nima vidnih koristi. Za njeno idejno borbo bo doprinal tudi žrtve ter s tem podpiral načelno borbo in idejno stremeljenje stanu.

Stanovska ideja bo imela trajno silo le tedaj, če ji ne žrtujemo duhovne svobode, svobode vesti in svobode javnega udejstvovanja. To svobodo potrebujemo prav v sedanjih dobrih velikih problemov bolj kot vsakdanji kruh, potrebujemo jo za poglobljanje v narode in življenjske probleme ter za proučevanje vzgojnih in šolskih problemov.

Ne smemo in ne moremo kratiti članom pravice, ako čutijo za to notranjo potrebo, da vstopajo v druge organizacije in društva, bodisi politična, kulturna ali gospodarska, ter jih ne smemo odvracati od delovanja v njih. V teh naj propagirajo in izvajajo one svoje cilje, težnje in naloge, ki niso izrazito stanovske in ki ne spadajo v ožji program skupne stanovske organizacije.

Ne smemo pa teh organizacij zamenjati s stanovskimi organizacijami, četudi obstoja katera od njih iz pripadnikov enega samega stanu.

V stanovskih zadevah je upravičena dati tolmačenja, govoriti in nastopati v imenu stanu in avtoritativno tolmačiti skupne njegove interese in zahteve le skupna stanovska organizacija. Od svojih članov sme organizacija zahtevati v tem pogledu absolutno disciplino. Kjerkoli in koderkoli nastopajo člani JUU in se udejstvujejo v kateremkoli društvu ali odboru, morajo pri stanovskih vprašanjih storiti to v skladu s programom in cilji skupne stanovske organizacije. Vsi člani JUU so moralno zavezani, njena načelna stališča izvajati in braniti.

Ako na primer stanovska organizacija zastopa načela, da se pri kompetencah in imenovanjih ne smejo uveljavljati strankarski vplivi, partizanstvo in korupcija, potem je vsak organiziranec zavezan kot član JUU, da to načelo zagovarja in zastopa tudi v svoji stranki in v vseh odborih in da je solidaren z organizacijo, ako bi bila primorana nastopiti proti takim vplivom in postopanju. Še več! Člani so dolžni informirati stanovsko organizacijo o vseh pojavih in konkretnih primerih, ki so naperjeni proti stanovskemu načelnim stališčem ter ji pomagati, da to prepreči. Absolutno nemoralno, nekelebralno in proti stanovski disciplini je, ako kak član pri svoji stranki ali drugih organizacijah in korporacijah v protislovju s stanovskimi načeli išče protekcije ali pomoči v stanovskih zadevah.

Ze zgoraj je povedano, da stanovska organizacija ne odvraca učiteljskega od delovanja v drugih organizacijah in društvih, bodisi v političnih, kulturnih ali gospodarskih, marveč je vsakemu članu JUU svobodno dano, da je član katerekoli društva, ustanove in politične stranke. Organizacija celo priporoča svojim članom, pristašem teh ustanov in društev, naj se javno udejstvujejo in vstopajo v odbore strank in organizacij, katerih pristaši in člani so, ter naj v teh organizacijah in odborih tolmačijo načelno stališče skupne stanovske organizacije v strokovnih in stanovskih vprašanjih ter naj bodo tudi tolmači nasprotnih stališč v stanovski organizaciji.

S tem smo jasno opredelili razmerje stanovske organizacije do javnih ustanov in do javnega udejstvovanja svojega članstva, kateremu v nobenem primeru ne kratimo osebne svobode. Drugačno pa je njeno stališče do političnih stanovskih klubov pri strankah.

Ustanavljanje političnih celic smatramo za interno zadevo strank in je to le njihova stvar, ako hočejo grupirati svoje pristaše po stanovih. Vendar pa napram stanovskim političnim klubom stanovske organizacije ne morejo zadržati indiferentnega stališča, ker nastane z njihovo ustanovitvijo vprašanje, kakšni cilji in katere naloge so namenjene tem klubom. Vsaka stanovska organizacija bo brezkompromisno zavračala, da bi bil stanovski politični klub upravičen zastopati stan in avtoritativno tolmačiti njegova stališča.

Stanovska organizacija ima napram ustanovitvi političnih klubov tehtne pomisleke, ker se pri razmotrivanju tega vprašanja pojavljajo sledeči dvomi:

Ali moremo pričakovati, da bi bili ti politični klubi v takih rokah, da bi postopali s potrebno zrelostjo, toleranco in strpnostjo?

Ali moremo pričakovati, da bi bili ti klubi posredovalci med skupno stanovsko organizacijo in političnimi strankami, v katerih bi zastopali člani klubov skupne interese in načelna stališča stanu in organizacije kot njegove predstavnice ter bi bili tolmači teh načel?

Ali moremo pričakovati, da bi se klubi in njihovi člani pri stranki potezali za interes in pravice vsega stanu in za pravično postopanje v stanovskih pogledih?

Bojimo se, da bi v te klube vstopali le oni, ki bi iskali pri strankah samo osebnih

koristi in taki, katerih glavni namen bi ne bilo stvarno delo pri stranki, ampak bi jim bila gonilna sila le osebno preganjanje in maščevalnost nad nasprotniki, taki, ki bi se lovili le za personalnimi prosvetnimi vprašanji. Taki klubi oz. taki člani klubov bi s svojim vplivom stranke zavajali v persekucije in krivice, kar bi končno škodilo tudi strankam samim.

Ze po nazivu je določena vsakemu političnemu klubu naloga, reševati stanovska vprašanja v okviru strankinega programa in po njenih intencijah. Stanovsko političen klub, ki bi ne vršil te naloge, je za stranko brez pomena in brez koristi. V okviru stanovskih organizacij pa bi neizogibno nastala z oživetvorenjem takih klubov trenja in spori med pristaši posameznih političnih struk, kar bi pomenilo težke notranje borbe in končno razkroj zdrave osnove stanovskih organizacij.

Niti v interesu stanovskih niti političnih organizacij bi ne bilo, ako bi se poedini stanovci razdvajali in oddvajali od skupne obravnave strokovnih in stanovskih vprašanj. To velja posebno za šolske in prosvetne probleme, ki zadevajo vse stanovce in ves narod. Zato ni v interesu narodne prosvete, šole in ne učiteljskega stanu, ako bi se vprav učiteljski stan razdvajal in izoliral pri političnem udejstvovanju v svojo politično celico.

Učiteljsko se zaveda, da mora ostati stanovska organizacija vedno temelj za gojitev višjih vrednot stanu in poedince kot človeka in inteligenta, ker bo vez za negovanje med-

VSEBINA:

Učiteljski politični klubi.

Novi časi — nova pota.

Učitelj in naši izseljenci.

O razrednih katalogih in matičnih listih.

Naši grehi.

Nastop najmlajših učiteljev - literatov.

Osebnosti. — Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljskem, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učiteljsko. — Novosti na knjižnem trgu.

sebojne tolerance, strpnosti, medsebojnega spoštovanja političnega mišljenja ter vsestranskega stvarnega in globljega razmotrivanja prosvetnih, šolskih in stanovskih problemov.

Enotne in neodvisne stanovske organizacije se približujejo, dočim bi se stanovski klubi političnih strank, ki bi v stanovskih in strokovnih pogledih zopet cepili in razdvajali stanove po političnem strankarstvu, oddaljevali in nasprotovali veliki zamisli, združevati vse konstruktivne sile naroda brez ozira na politično in versko naziranje, za izgraditev konsolidacije in ozdravljenje nezdravih razmer!

Novi časi — nova pota

Vsaka stanovska organizacija, naj bo taka ali taka, pri nas ali kje drugje, ima svoje značilne lastnosti: Ona se bori za stanovske interese organiziranih članov in obenem za interese organizacije kot celote. V svoji borbi uporablja vsa dovoljena zakonita sredstva, s pomočjo katerih na najlažji način in najhitreje uresničuje svoj program, ki je prav določen že v samem stanovskem poklicu organiziranega članstva, a še točneje oblikovan v pravilniku in poslovniku stanovske organizacije.

V borbi vsake stanovske organizacije prevladujejo kot borbeni motivi stanovski interesi poedinih organiziranih članov, ker je stanovska organizacija samo umeten produkt stanovskih interesov organiziranega članstva. To niso torej organsko razviti interesi neke ljudske tvorbe: družine, zadrage, občestva, temveč interesi poedinih skupin, ki so nastale umetno, z vse večjo delitvijo dela: telesnega in duševnega. Tako mnogokrat interesi, novo nastali članski skupin, ki tvorijo izrazito opredeljene stanove, niso v skladu z njenimi interesi organsko nastalih tvorbo: družine, zadrage, naroda. Lokalno obarvani stanovski interesi, ki se le včasih celotno dotikajo običnih interesov organskih tvorbo, prihajajo v neprestane konflikte z interesi organskih tvorbo. Umetne tvorbe se bore za svoje interese z organskimi tvorbami, dasi je v istem hipu vsak organiziran član stanovske organizacije tudi član organske tvorbe: družine, zadrage, naroda. Nastaja paradoks, da si stanovske organizacije pribore nekaj uspehov, a posamezniki v družini, zadrugi, narodu kljub temu propadajo z družino, zadrugo in narodom vred, dasi so člani organizirane stanovske organizacije.

V stanovski organizaciji bi mogli razlikovati: materialne in kulturne interese članov, katerim more organizacija ugoditi, da se uspešno razvija. Med materialne interese spadajo zahteve po višanjem plače, pridobitev stalnosti, hitrejša napredovanja, sodoben disciplinski postopek. Vse te materialne zahteve so odvisne od vrste stanovske organizacije, v kateri so člani istega stanu organizirani, in pa od razvojne dobe, v kateri deluje neka stanovska organizacija: Drugačne so bile zahteve pred vojno, drugačne so danes, drugačne bodo jutri. Med kulturne interese organiziranega članstva pa spada zadostitev kulturnih potreb: čitanje in nabava knjig, revij, časopisov, posejanje gledališča, koncertov, predavanj, možnost nadaljnega študija v stroki, potovanja v znanstvene svrhe, raziskavanja. Za zadostitev kulturnih potreb je nujna ugoditev materialnih interesov, zdaj zadostitev kulturnih potreb pri vsakem posamezniku je v stalnem razmerju odvisnosti od ugoditve materialnih interesov posameznika. To nam potrjuje vsakdanje življenje; to nam potrjuje zgodovinski razvoj človeštva.

Bistvo borbe neke stanovske organizacije je torej bolj v ugoditvi materialnih interesov svojega članstva, kakaj zadostitev kulturnih interesov se češče prepušča volji posameznih članov. Zato je tipičen znak stanovske organizacije borba za materialne dobrine, katere poedini organizirani člani svobodno izpreminjajo v kulturne dobrine: eni bolj, drugi manj. Kulturni interesi v delovanju neke stanovske organizacije so podrejeni važnejšim materialnim interesom. Stanovsko-politično glasilo je važnejše od strokovno usmerjene

revije; na zborovanjih pa važnejša materialna vprašanja od kulturnih.

Toda vedeti moramo, da so stanovske organizacije raznolike, da zastopajo materialne interese samo neke opredeljene skupine ljudi, da so ti materialni interesi strogo opredeljeni: včasih manj, včasih bolj. (Interesi skupine industrijske in interesi skupine učiteljske.) Interesi stanovsko organiziranih skupin so specialni in življenjske važnosti za organizirane člane neke stanovske skupine. Za te specialne interese se bje borba v vsaki stanovski organizaciji — obči interesi niso interesi stanovske organizacije.

Specialni interesi so interesi stanovsko organiziranih članov v katerikoli stanovski organizaciji, a obči interesi so interesi neke žive skupnosti, ki ni organizirana umetno, temveč je nastala organsko in nima z organizacijami ničesar skupnega. Tudi ta organska skupina ljudi se bori, toda ne za specialne, temveč za obče interese, ki morejo samo preko celote koristiti posameznikom, brez razlike v kateri stanovski organizaciji so organizirani. Tudi ti interesi so materialni in kulturni, a koreninijo veliko globlje kakor interesi umetnih tvorbo, zakaj oni rastejo iz živih potreb družine, zadrage, občestva, naroda, in ne iz lokalno obarvanih potreb poedinih stanovskih organizacij; spoštovanje zakona, pozitivna politika, oživljenje tržišča, zahteva enakih pravic in dolžnosti javna dela, kulturne ustanove, preskrba dela, starostno zavarovanje za vse...

Zato se mora borba organiziranih skladati s težnjami in potrebami neorganiziranih, kakaj v reševanju specialnih interesov morajo biti zapopadeni tudi obči interesi. Samo egoistično usmerjena stanovska borba ne do naša nikoli trajnih uspehov, ker so ti uspehi po navadi le politične muhe vladajočih skupin, le milostinja iz bogatstev mize, ker so doseženi uspehi ene skupine na škodo druge skupine: Če dobi kaj kmet, izgubi uradnik; če dobi kaj obrtnik, izgubi kmet — krog se neprestano suče, denar potuje iz enega žepa v drug žep, nikjer pa ne obstane, če ni stanovska organizacija toliko močna, da to zmore.

Problem ni rešen, borba se vse bolj stopnjuje. Konkurent uničuje konkurenta. Skupnost ni povezana v borbi za obče interese, temveč delo skupnosti — in to umetno stvorjeni deli — so povezani za specialne interese. Tako stanovske organizacije ne žanjejo dosti uspehov, ker njih borba premalo bazira na običnih interesih, katerim morajo biti specialni interesi podrejeni. Rešitev občega problema bo rešilo tudi specialne probleme.

Danes je nujno potrebno, da sleherna stanovska organizacija spravi svoje specialne interese čim bolj v sklad s običnimi interesi naroda, zadrage, rodbine, z interesi celotnega ljudstva: industrialnimi in kulturnimi, čeprav bi pri tem trenutno trpelo bistvo sleherne stanovske organizacije, ker bi iz organizacije nastala neke vrste zajednica, živo povezana s silami, iz katerih so izšli njeni organizirani člani.

Ugodne posledice bi se kmalu pokazale. Stanovske organizacije ne bi postale samo borbene edince svojih organiziranih članov, temveč bi postale borbene edince celokupnega naroda, njegovih potreb in zahtev. Stanovske organizacije, ki tega ne bi zmogle, bi pokazale svoj pravi obraz, ki je obrnjen na dve strani: za sebe in proti narodu. Take stanovske organizacije bi same po sebi raz-